

МІНІСТЕРСТВО АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ КОМПЛЕКС
"ХЕРСОНСЬКИЙ АГРОУНІВЕРСИТЕТ"

ТАВРІЙСЬКИЙ НАУКОВИЙ ВІСНИК

ВИПУСК 11

ЧАСТИНА I

Присвячується урочистій події –
125-річчю утворення Херсонського
сільськогосподарського навчального закладу
(1874-1999)

Херсон – 1999

ЗМІСТ

ЗЕМЛЕРОБСТВО, РОСЛИННИЦТВО ТА АГРОЕКОЛОГІЯ

В.О.Ушкаренко – Продуктивність і якість насіння соняшника в післяукісному посіві при зрошенні	3
В.О.Ушкаренко, В.Г.Федорчук, М.І.Федорчук – Особливості розвитку безвисадкових насінників кормового буряка в осінній період за роки досліджень	6
В.О.Ушкаренко, В.В.Морозов, Л.М.Грановська, О.В.Морозов – Оцінка агроекологічного потенціалу зони рисосіяння Херсонської області	10
В.О.Ушкаренко, М.І.Федорчук, М.О.Жаров – Розробка агротехнічних прийомів вирощування ехіноцеї пурпурової на поливних землях півдня України	14
В.О.Ушкаренко, М.І.Федорчук, В.І.Василиха – Розробка агротехнічних прийомів вирощування наперстянки шерстистої в умовах зрошення півдня України	16
В.І.Жарінов – Оцінка ресурсного агропотенціалу орних земель	19
В.І.Жарінов, А.А.Ванцовський, В.М.Судін – Аналіз забезпеченості тепловими ресурсами вирощування рису в Україні	24
Є.К.Міхєєв – Моделювання розвитку посіву в системах оперативного планування технологічного процесу	24
В.Ф.Ліньков – Закономірності формування травостою люцерни при поукісних посівах в умовах зрошення	27
В.В.Базалій – Морфологічні особливості формування продуктивності озимої пшениці в залежності від умов вирощування	30
О.В.Аверчев – Вирощування гречки в рисовій сівозміні	33
М.І.Крамаренко – Продуктивність озимої пшениці по зайнятим парам	36
В.Є.Гамаюнов, О.І.Сидоренко – Вплив систематичного застосування добрив на гумусний стан темно-каштанового ґрунту в умовах зрошення	39

В.П.Черненко, Л.П.Дружинська – Удосконалення технології зберігання і переробки плодоовочевої продукції в агрофірмі "Білозерський" Білозерського району.....	41
А.В.Шепель – Вибір оптимального загущення рослин гібридів соняшника в залежності від групи стиглості, строку сівби та фона живлення.....	44
А.І.Остапенко, К.В.Лагутенко – Особливості технології вирощування алтею лікарського при зрошенні.....	47
А.Н.Керимов, А.І.Остапенко – Кореляційна та регресивна модель озимого ріпака при різних строках посіву, нормах висіву та ширині міжряддя.....	50
Ю.О.Касаткін, Н.А.Макуха – Урожайність морозо- та мільдьостійких сортів винограду.....	53
Р.М.Лохоня – Вплив агротехнічних заходів на розвиток корневих гнилів ярого ячменю.....	55
Л.П.Золотарьова – Удосконалення технології вирощування посівного міцелія гриба (гливи звичайної).....	58
П.В.Мацко, А.В.Мелашич, О.М.Димов – Грунтозахисна технополія вирощування сої і кукурудзи в зрошуваній сівозміні.....	61
Ю.Е.Кизяков, А.В.Кольцов, А.А.Тітков – Екологічні і економічні аспекти проблеми рисосіяння в Криму.....	64
Г.І.Новицький – Роль сорту, способу посіву і укосу в формуванні врожаю насіння люцерни.....	72
В.В.Тараненко – Продуктивність м'якої і твердої ярої пшениці в залежності від строку та норми висіву насіння.....	75
М.О.Черниш – вплив умов вирощування на врожай проса.....	77
О.О.Жужа – Вплив агроєкологічних умов на якість зерна різних сортів озимої пшениці.....	79
Ю.А.Кононенко – Біоенергетична оцінка технологій вирощування гібридів цукрових буряків при різних режимах зрошення на півдні України.....	82
В.О.Чабан – Розробка агротехнічних прийомів вирощування тим'яну звичайного при зрошенні в умовах півдня України.....	85
В.О.Схороход – Технологія отримання клонів винограду для розмноження в культурі «in vitro».....	87
С.В.Сніговий – Перспектива вирощування сої на Херсонщині.....	92

Л.В.Сало – Динаміка надходження фосфору добрив у рослини і коефіцієнт його використання однорічними травами на торфових низинних ґрунтах 94

ТВАРИНИЦТВО КОРМОВИРОБНИЦТВО

В.П.Коваленко, С.Ю.Боліла, С.Я.Плоткін – Прогнозування кривих несучості птиці різних видів 98

В.І.Яременко, Н.Л.Пелих – Використання вітчизняних порід свиней в різних варіантах схрещування та гібридизації 101

В.І.Яременко, Т.А.Біла – Дисперсійний аналіз мінливості концентрації амінокислот найдовшого м'яза спини свиней різного напрямку продуктивності, вирощених в умовах 108 тис комплексу 104

В.О.Іванов, М.В.Архангельська – Особливості росту та адаптації курей у ранньому онтогенезі 107

В.О.Іванов, С.М.Торська – Оцінка пластичності і стабільності спермопродукції кнурів-плідників при різних умовах утримання 110

М.М.Хренов – Про втілення ідей О.Д.Чижевського з асронізації в тваринництві України 113

А.В.Комаров – Морфологія вен та їх клапанів грудних кінцівок у тварин з різним способом опори 115

В.П.Бородай, В.П.Коналенко – Еколого-генетичні параметри птиці м'ясних кросів в господарствах науково-виробничої бройлерної системи "Дніпро" 118

Б.О.Вовченко, І.О.Радецький – Використання баранів нового гаврійського типу 122

В.О.Вовченко, Д.Г.Савчук – Комплексна мінеральна добавка при утриманні молодняка великої рогатої худоби на зеленій масі 125

В.І.Борьба, П.А.Дехтярьов, В.В.Демчук – Особливості адаптації англійської худорби на півдні України 129

В.В.Дебров – Мінливість мірних ознак гусей в ранньому онтогенезі 132

Т.І.Нежпукченко – Солекційно-генетичні методи підвищення вовнової продуктивності тонкорунних овець 135

С.І.Пентиліук, І.І.Хорунжий – М'ясна продуктивність свиней при використанні різних товарних форм лізін-протеїнових добавок 139

П.С.Проколенко – Оптимізація мікроклімату корівників 141

М.І.Йорж – Імунологічний стан організму телят по показникам гістаміної проби	145
В.В.Оліфіренко – Біологічна цінність білків м'яса великої рогатої худоби при ураженні туберкульозом	149
І.В.Осадчук – Схрещування як засіб подолання досягнутого рівня відтворювальних і відгодівельних якостей гусей	152
О.М.Сморочинський – Вплив передзабійних факторів на кількісні та якісні показники баранини	156
А.Л.Гриньова, В.В.Місевич – Ресурсозберігаюча технологія годівлі великої рогатої худоби	159
Л.М.Волошина, В.Г.Миронов, В.І.Кравченко, Л.З.Шантар – Ефективність оптимізації основних операцій виробництва молока в ВАТ ім. Шмідта Очаківського р-ну Миколаївської обл.	162
О.В.Шабасєв – Оцінка продуктивності якостей птиці за комплексом ознак	164
В.Г.Коваленко – Вплив техніки годівлі на молочну продуктивність корів	167
Л.В.Пешук, Ю.П.Полупан – Зв'язок між селекційними ознаками у корів жирномолочного типу	169
Л.В.Пешук – Імуногенетичні особливості мікроеволюційних процесів у стадах жирномолочного типу червоної молочної худоби	173
М.В.Штомпель, Н.В.Веланська – Довжина вовни баранів плідників асканійської тонкорунної породи традиційної селекції, таврійського внутрішньопородного типу і породи австралійський меринос	177
Н.В.Вибранська – Прийоми підвищення м'ясної продукції птиць в умовах взаємодії "генотип x середовище"	179
Н.П.Прокопенко – Рівень білкового обміну птиці різної інтенсивності росту	182
О.І.Хаджидавидов, А.О.Попова – Економічна ефективність використання принципів стабілізуючого відбору в скотарстві	186
І.О.Ряполова – Вікові зміни біохімічних показників крові у овець асканійської породи різних генотипів	189
Д.В.Ковальов – Відтворювальні якості ярок асканійської тонкорунної породи розподілених за інтенсивністю формування	192
В.О.Полякова – Використання параметрів інтенсивності росту ремонтного молодняка свиней для прогнозування живої маси при відгодівлі	194

Тверійський науковий вісник

Н.В.Степаненко – Деякі методичні питання прогнозування основних ознак продуктивності сільськогосподарських тварин	196
Р.С.Куцак – Серологічна оцінка поствакцинального імунітету курей з хвороби Марека	199
В.Г.Тарасов – Якісні показники м'ясо-сальної продукції сляней різного напрямку продуктивності	201

ВОДНІ БІОРЕСУРСИ І АКВАКУЛЬТУРА

І.М.Шерман – Зрошуване землеробство і рибництво	204
Ю.В.Пилипенко – Результати роботи з новими об'єктами аквакультури для малих водосховищ	207
Г.П.Краснощок, Л.В.Борткевич – Природні біоресурси водоєм півдня України і їх використання у рибництві	210
В.Ю.Шевченко, В.С.Поліщук – До перспектив вселення веслоноса в каховське водосховище	213
В.О.Корнієнко – Оцінка плідників російського осетра за головними морфологічними ознаками	214
Л.П.Вогнівенко, О.М.Сокирка – Деякі біохімічні показники при вирощуванні коропа та рослиноїдних риб	218
Г.А.Данильчук – Ефективність використання самогудівниць типу "Рефлекс" при вирощуванні риболосадкового матеріалу	222
А.В.Пекарський – Удосконалений метод вирощування риболосадкового матеріалу	225

МЕЛІОРАЦІЯ

В.В.Колесніков – Меліоративна ефективність закритого горизонтального дренажу	229
Л.М.Буласинко, В.Д.Кузьменко, О.І.Мірошниченко – Особливості поверхневих поливів в умовах правобережжя та лівобережжя нижнього Дніпра	231
Л.І.Кліменко, Ю.А.Поляшов – Діювально-поливний агрегат для комбінованих поливів	234
В.В.Жужа, Н.В.Бойко – Фізико механічні особливості ґрунтів, утворених покриттям поверхні шаром лісових порід	237
В.М.Нежлукочко – Вплив часу контакту коагулянта з водою в надзагрузочному просторі на параметри процесу фільтрування	240

Таверійський науковий вісник

За даними наших досліджень рівень протеїну для коропа після зимівлі складає $2.68 \pm 0.13, 14.2$, для білого амура – $2.71 \pm 0.14, 15.8$, для гібриду товстолобиків – $2.26 \pm 0.08, 10.2$.

В регуляції метаболічних процесів організму важлива роль належить макроергічним фосфорним сполукам, тому вивчення динаміки вмісту цих речовин у організмі є важливою задачею по вивченню енергетичних процесів організму. Заданими ряду авторів рівень вмісту енергетичних речовин в м'язах риб може змінюватись в значних межах та визначаються низкою факторів: видовою належністю риб, функційними особливостями органів та тканин, фізіологічним станом риби перед дослідженням.

Відомості про рівень вмісту макроергічних фосфорних сполук в організмі рип суперечні та малочисленні, але є інформація що по зменшення кількості макроергічних сполук за період голодування, що пов'язано з використанням вуглеводного запасу – головного джерела АТФ і АДФ.

Нами отримані дані про кількісну характеристику АТФ коропа та рослиноїдних риб. Для коропа вміст АТФ становить $34.2 \pm 1.44, 12.5$, для білого амура – $37.8 \pm 1.03, 8.23$, для гібриду товстолобиків $34.8 \pm 1.08, 8.7$.

Аналізуючи літературні дані, які освітлюють питання вивчення обмінних процесів у риб, взаємозв'язків між інтер'єрними показниками, віком риб та умовами існування ми прийшли до висновку, що цей напрямок досліджень відіграє важливу роль у керуванні багатьох процесів життєдіяльності риб і є актуальним. Це й стало вирішальним фактором при визначенні теми вище наведеної роботи.

УДК 639.311

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ САМОГОДІВНИЦЬ ТИПУ "РЕФЛЕКС" ПРИ ВИРОЩУВАННІ РИБОПОСАДКОВОГО МАТЕРІАЛУ

Г.А.ДАШІЛЬЧУК – аспірантка

В останній час зросла інтенсифікація виробництва риби, збільшились щільності посадки при зарибленні ставів. Виникли можливості збільшення рибопродуктивності ставів. Основним з методів підвищення рибопродуктивності ставів є годівля риби штучними кормами. В собівартості рибопосадкового матеріалу 40 % і більше складає вартість кормів, витрачених на вирощування. Із збільшенням щільності посадки риби одразу ж збільшується відносний раціон, а чим він більший, тим частіше і дрібніше його необхідно згодо-

уваги, що прямо пов'язане з механізацією і автоматизацією годівлі. А це, в свою чергу, вимагає значних матеріальних витрат, особливо в господарствах з вирощувальними ставами балочного типу, що розтягнені на кілька десятків кілометрів від господарства.

Крім того, роздача кормів класичним способом з внесенням кормів у стави по кормовим доріжкам приводить до втрати продуктивних властивостей корму і зростанню його витрат на приріст риби на 25-30 %. Тому гостро стоїть питання зниження затрат кормів на рибопродукцію ставів. Одним з таких напрямків є використання самогодівниць, що дає змогу підвищити темп росту коропа та рибопродуктивність ставів при одночасному зменшенні затрат корму.

Враховуючи вищезазначене, нами були проведені спеціальні дослідження в Киселівському риборозпліднику Миколаївського обласного виробничого рибокомбінату по доцільності та ефективності використання самогодівниць типу "Рефлекс" при годівлі цьогорічок коропа у вирощувальних ставах балочного типу. Дослідження проводилися за методом порівняння дослідного ставу з контрольним. Для цього було відібрано 2 стави, кожний площею 10 га, з однаковою щільністю посадки цьогорічок коропа та білого товстолобика в полікультурі. За контрольний було взято ставок, в якому застосовували для годівлі риби класичний метод. Тобто, рибу годували двічі на день по кормовим доріжкам в 7-8 годин ранку і 16-17 годин ввечері. Добовий раціон ділився порівну на обидві дачі. За дослідний було взято став, в якому годівля проводилася лише з самогодівниць типу "Рефлекс". Корми запозилися по потребі, тобто тоді, коли необхідно було заповнювати спорожнілі самогодівниці.

В дослідках нами вивчався вплив різних способів годівлі та гідрохімічний режим ставів, середньозтучну масу цьогорічок, рибопродуктивність ставів та затрати корму на одиницю приросту.

Фактичні матеріали по результатах досліджень приведені в таблиці.

Аналізуючи матеріали таблиці відзначимо, що при застосуванні самогодівниць "Рефлекс" показники гідрохімічного аналізу покращуються і наближаються до оптимального рівня. Вміст кисню у воді дослідного ставу збільшився на 0,11 мг/л (2,7%) в порівнянні з контрольним, зменшилась окисляємість на 0,8 мг O_2 /л (3,9%), а рН середовища наблизився до слаболужного, оптимального значення, що позитивно впливає на ріст та стан риби. Все це пояснюється тим, що при годівлі риби класичним методом по кормовим доріжкам внесений у ставок корм не одразу споживається, осідає на дно і закисає, тим самим погіршуючи гідрохімічний режим. При

Таврійський науковий вісник

годівалі з самогодівниць корм знаходиться у годівниці і тільки "за вимогою" риби висипається і одразу ж нею споживається.

Таблиця 1 – Дані результатів досліджень піддослідних ставів

ПОКАЗНИКИ	Контр. ставок	Дослід ставок
Площа , га	10,0	10,0
Щільність посадки , т шт./га	210,0	210,0
В тому числі :		
короп	125,0	125,0
білий товстолобик	85,0	85,0
Вміст O ₂ , мг/л в середньому за вегетаційний період	4,05	4,16
Окислюваність , мг O ₂ /л	20,4	19,6
pH середовища	7,16	6,91
Середньошлужна маса цьогорічок , г :		
коропа	25,3 ± 0,58	29,3 ± 0,46
білого товстолобика	19,2 ± 0,47	23,4 ± 0,5
Коефіцієнт вгодованості , % :		
коропа	2,7	3,0
білого товстолобика	2,4	2,8
Вихід цьогорічок , шт.:		
коропа	33	37
білого товстолобика	18	24
Рибопродуктивність , ц / га	13,2	18,1
Затрати корму на одиницю приросту, к од	4,2	2,8

Середньошлужна маса цьогорічок у дослідному ставу вища по коропу на 4 г (15,8 %) , по білому товстолобику – на 4,2 г (21,9%) ніж у контрольному. Так як самогодівниці дають змогу годувати рибу по потребі, тобто вона сама собі встановлює добовий раціон і режим споживання корму. Стосовно білого товстолобика – кращий гідрохімічний режим позитивно впливає на природну кормову базу, яка ліпше розвивається у дослідному ставу.

Коефіцієнт вгодованості говорить про стан риби перед зимою та готовність до неї. Цьогорічки дослідного ставу мають кращі показники ніж контрольного і перевищують по коропу на 0,3 одиниці (11,1%), по білому товстолобику на 0,4 одиниці (16,7%) .

Із збільшенням виходу по коропу на 4%, по товстолобику на 9 % та більшою середньошлужною масою цьогорічок пов'язана більша рибопродуктивність дослідного ставу, перевищує на 4,9 ц/га , тобто, на 37,1% контрольного.

Застосування самогодівниць типу "Рефлекс" дало змогу зменшити затрати корму на одиницю приросту цьогорічок на 1,4 к.од., або на 33,3%. Що пояснюється економним використанням корму точно " по погребі " та якістю споживаємого корму.

Отже, використання самогодівниць типу "Рефлекс" доцільне при вирощуванні рибопосадкового матеріалу і має велику економічну ефективність.

УДК 639.3

УДОСКОНАЛЕНИЙ МЕТОД ВИРОЩУВАННЯ РИБОПОСАДКОВОГО МАТЕРІАЛУ

А.В.ПЕКАРСЬКИЙ – пошукач

Сумський рибокомбінат розміщений в Поліській зоні, з найкоротшим вегетаційним періодом. Однак завдяки розробці і використанню технології 3-х річного вирощування товарної риби колектив рибокомбінату на протязі ряду років отримує найбільшу віддачу від виробничих потужностей, матеріальних та людських ресурсів.

В 1997 р. колектив Сумського рибокомбінату виростив 13,8 млн рибопосадкового матеріалу і більше 2 тис т товарної риби. Собівартість 1 ц реалізованої рибопродукції не перевищувала 155 грн. В рибокомбінаті середній виробіток на працюючого становив 18,9 тис грн., об'єм реалізації склав 4,5 млн грн., а загальна сума прибутку – 1,1 млн грн.

Складові успіху якісна підготовка ставів до зариблення, використання одновікового матеріалу, оптимальна щільність посадки, раціональна годівля коропа комбікормами, покращання природної кормової бази, використання рослиноїдних риб, постійний контроль за станом здоров'я риб на протязі всього вегетаційного періоду. Головне – це суворе дотримання технологічних вимог на всіх стадіях вирощування, яке стимулюється діючою в рибокомбінаті системою організації та оплати праці.

Загальний економічний стан в Україні, набутий досвід роботи, потреби споживчого ринку об'єктивно вимагали відповідних коригувань технологічного процесу. Щоб зрозуміти суть реформування рибного господарства Сумського рибокомбінату в перехідний період, доцільно проаналізувати досвід роботи господарства.

Особлива увага приділяється вирощуванню посадкового матеріалу. Застосування для товарного виробництва тільки коропа-сазанових гібридів першого покоління від генетично чистих ліній